Delavsko-kmetski list.

Ustvarjajmo enotno strokovno gibanje po obratih! Ena industrija — ena strokovna organizacija! V eni tovarni mora združevati delavce proti kapitalistom ena sama razredno-bo evna strokovna organizacija!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrtletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II. LJUBLJANA, 11. junija 1925. Stev. 23.

Dietinger Ivan Gustanj

Proračunski predlog

bankirske in militaristične gospode.

Finančni minister je predložil parlamentu proračun za leto 1925/26.

Stroški znašajo *11 milijard 910 milijonov dinarjev.* Porazdeljeni so sledeče:

Vrhovna državna uprava	1,,076,152.608
Vojska in mornarica .	2,,248,259.366
Socialna politika . . .	459,984.557
Agrarna reforma . .	75,388 658
Narodno zdravje . .	317,181.777
Prosveta	749,587.103
Notranje ministrstvo .	606,704 965
Ministrstvo pravde . .	279,208.955
Zunanje ministrstvo .	227.552.209
Finančno ministrstvo .	1,,767,192.389
Stavbe	474 047.781
Promet	2,,234,578 987
Pošta in brzojav . .	409 598.192
Poljedelstvo	277 20' .605
Trgovina in industrija .	91,681.193
Gozdovi in rudniki . .	359,872.510
Verstvo	115,164 387
Izenačenje zakonov . .	642 742
Proračunski rez. krediti	140 000,000
Skupno .	11,,910,000 000

Dohodke je finančni minister predvidel v isti višini in sicer:

Carina in stranske carinske takse 1,,690 000.000 Din. Trošarina za takse 1,,810 000.000 Monopol 2,,468 050.000. Dobiček pri denarju 163,000.000. Davek na poslovni promet 225 100.000. Prometne ustavove 2,,462.850 000. Poštna hranilnica in čekovni zavodi 15 000.000. Invalidski davek 140,000.000. Komorske doklade 70 000.000. Izredne doklade (500% in 30%) 500 000.000. Državna imetja 235,000.000. Davki 910 000.000. Državno gospodarstvo 1,,120 000 000. Razni dohodki 101,000 000. Skupni dohodki 11,910,000 000 Din.

Za kanone in vojske gre torej nad dve milijarde dinarjev, za kraljevi dvor in ministre nad eno milijardo, za policijo nad pol milijarde itd., dočim je namenjenih za socialno politiko le 459 milijonov, za agrarno raformo 75 milijonov in za poljedelstvo 277 milijonov dinarjev.

Delavci in kmetje bodo plačali **direktnega davka 1 milijardo 845 milijonov dinarjev in indirektnega davka (takse, carine itd.) 4 milijarde dinarjev. A od teh okroglih 6 milijard dinarjev davka,** ki ga bodo plačali delavci in kmetje, bo šlo za nje le 702 milijona dinarjev, a težke milijarde pa za militarizem, banke in buržuazijo. Ko dobimo točne podatke, kako se misli pobirat nove davščine in kako se misli porabiti vsote za poedine postavke, bo postala še jasnejša in strašnejša slika finančne politike srbske buržuazije, ki vlada nad nami.

Srbska vladajoča militaristična in bankirska gospoda hoče iztisniti zadnjo kapljo krvi iz delavcev in kmetov — da utrdi svoj protidelavski in protikmečki sistem. Predloženi proračun je verna slika današnjega režima v monarhiji SHS: najhujše socialne reakcije proti delovnemu ljudstvu mest in vasi.

Med in mleko so v volivnem boju obljubljale meščanske stranke delavcem in kmetom. Sedaj, ko so dobile glasove prevaranih množic, hočejo prav iste stranke popolnoma izmozgati delovno ljudstvo.

In z vlado, ki predloži tak proračun, sklepajo lažni-republikanci in klerikalci pogodbo, po kateri bi se pridružila tej vladajoči kliki.

Srbska buržuazija vihti nad delovnim ljudstvom bič, ki ji ga je dalo samo ljudstvo v roke s tem, da je izreklo 8. februarja zaupnico meščanskim strankam, mesto da bi se združilo v delavsko-kmečki blok.

Danes prinašamo kritiko proračuna le v glavnih obrisih, povrnili se pa bomo na to vprašanje še v prihodnjih številkah. Ta proračun je resno svarilo vsem delavcem in revnim kmetom, da bodo popolnoma obubožali in postali popolni sužnji, ako ne zberejo vseh svojih moči proti vedno hujši reakciji.

Delavstvo, na plan!

Kot je razvidno iz novega proračuna za l. 1925/26, hoče vlada uvesti stalen davek na vse delavstvo. Davek v znesku 3·4% je bil določen samo za 3 mesece, je bil poskus buržuazije, koliko se da iz delavstva iztisniti denarja za militarizem.

Sedaj namerava vladajoči režim stalno in težko obdavčiti delavstvo, ki že itak komaj živi.

Sedaj velja nastopiti proti temu! In vse delavske množice vseh tovarn in obratov morajo nastopiti enotno in kompaktno. Samo tedaj bo imel protest uspeh, ako bo začutila buržuazija enoten, mogočen odpor proletariata.

Mi smo že stopili v stik s strokovno komisijo za izvedbo enotne akcije po vseh krajih in tovarnah

Vsi razredno-zavedni proletarci, vsi sodrugi morajo delati z vsemi močmi na tem, da nastopijo široke množice proti nameram režima, ki nas hoče spraviti ob človeško eksistenco in izpremeniti v živali, ki se hranijo od same zelenjave.

Od protestne akcije množic zavisi usoda nas vseh.

Radikalska mačka in radičevske miši.

„Sporazumevanje" med radikali in radičevci je vsak dan bolj podobno igri mačke z mišmi. Že dolge mesece vlečejo radikali in dvorna kamarila za nos nekdanje republikance, nekdanje nasprotnike režima srbske buržuazije. Z njimi postopa Pašič kot z negodno deco. Vsak dan dobi Pašič nove lojalne izjave od Stjepana in Pavla Radiča in po dobljenih izjavah jih sili na nov umik, na novo — prostituiranje. Tako so se že bivši slovenski in hrvaški republikanci odpovedali vsemu, na čemer so ravno dobili zaupanje od kmetov. In radikali so jim dali za vse to — laž in nova nasilja. In kot oni osel, ki je krotko trapal za senom, capljajo radičevci za lažnjivimi obljubami srbijanske vladajoče gospode.

Odpovedali so se republikanstvu in poklekniili, padli na zemljo pred monarhijo in PP režimom. Odrekli so se pravici Slovencev in Hrvatov do narodne samoodločbe in poljubili vidovdansko centralistično ustavo. Odrekli so se boju proti vedno hujši reakciji in zaprosili s klerikalci vred radikale — nosilce reakcije, da jih sprejmejo v svojo nečedno družbo. Pozabili so tudi na svoje blebetanje o poštenosti in „Slov. Republikanec" kot „Slovenec" obožujeta danes najglasovitejšega korupcionaša L. Markoviča. In ko so si pri kosilu v Prpičevi palači napivali prijateljske napitnice z največjimi radikalskimi korupcionaši, so že mislili, da so se približali ministrskim stolčkom. Pa pride stari Baja (Pašič) iz „bolniške" postelje in pove, da so bili to samo privatni pogovori, ki nič ne drže. Radikalski maček se je še enkrat poigral z ubogimi, preplašenimi mišmi iz Prpičeve „republikanske" hiše.

Toda Pavle in Stjepan Radič se klanjata dalje kot v starogrški pravljici oni človek, ki je stal v vodi pod jablono in ko je hotel piti vodo, se je voda znižala in se priklonila jablana in ko je hotel utrgati jabolko, je veter dvignil veje jablane.

Ta nesramna kupčija gre tako daleč, da nastaja že javen razkol med radičevci in hrv. zajednico.

Prepeluhov „Sloven. Republikanec" vneto zagovarja to mešetarjenje, češ da gre tu za nujno potreben sporazum med Slovenci, Hrvati in Srbi. V resnici ne gre tu za nikak sporazum narodov, ampak za umazano kupčijo med dvema klikama, od katerih je dobila radikalska z nasiljem in korupcijo večino srbskih glasov, a druga je dobila večino hrvaških in nekaj slovenskih glasov z republikanskimi parolami, ki jih je danes poteptala kot še nobena stranka pred njo. Ena klika je torej dobila glasove z nasiljem, druga (vštevši klerikalce) pa z goljufijo. In Slovenci kot Hrvatje morejo imeti od take kupčije le škodo, pa nobene koristi. Kajti pri sklepanju tega „sporazuma" se računa z vsem drugim, samo ne z interesi ljudskih množic. Ta „sporazum" je sporazum dveh klik, kako bi z združenimi močmi še bolj izmozgala delavce in kmete.

„Slovenec" pravi, da bi s tem sporazumom prišlo do velike spremembe političnega režima. Nobene bistvene izpremembe ne bo. Ta in tak „sporazum" predstavlja razširjenje podlage današnjega reakcionarnega, mračnjaškega, protiljudskega režima — to je: razširjenje in poostritev reakcije, nasilja in korupcije. Do sedaj so jo vršili srbski vladajoči krogi v imenu vojaške zmage — od sedaj dalje bi se imela vršiti v imenu „sporazuma", s sodelovanjem nekdanjih republikancev in klerikalcev.

Katero drugo vlogo naj pa igrajo v vladi radičevci potem, ko so se odpovedali vsemu prejšnjemu programu?

Igrali bodo isto vlogo, ki jo ima danes Pribičevič v Pašičevem kabinetu.

Saj „Slov. Republikanec" in zlasti „Slovenec" vsak dan kriči le: „Dajte še nam malo deleža! Dajte nam mesto Svetozarja Pribičeviča!" Režim ima torej ostati isti, ostane naj neizpremenjena finančna, socialna in nacionalna politika — samo na mesto Pribičeviča naj pride Radič, na mesto Žerjava Korošec. S tem je samo olajšan položaj srbske buržuazije, ker bi ji ti ljudi bolje poslužili kot krinka za vsa nasilstva, kot pa že preveč kompromitirani Pribičevičevci.

To in nič drugega je smisel vseh pogajanj z radikali.

Nasproti radičevcem, klerikalcem in radikalom, nasproti vsem njihovim izdajstvom, goljufijam in mešetarjenjem se bodo sporazumele ljudske množice s tem, da bodo vrgle ene kot druge.

Postopanje krščansko socialnega kapitalista

V soboto je poslal krščansko-socialni kapitalist Pollak v Ljubljani nad 100 delavcev in delavk „na dopust" za nedoločen čas, češ da ni dela.

In v času, ko pravi Pollak, da ni dela, vlada v njegovi tovarni sistem strogega akordnega dela. Za vsako obrabo ali poškodovanje strojev ali delovnih predmetov morajo delavci plačevati občutne kazni, tako da jim odtegne pod to pretvezo Pollak skoro vso plačo. Šteparice morajo n. pr. drago plačati vsako zlomljeno šivanko. Sploh je delavstvo vedno bolj šikanirano v tem podje ju krščanskega-socialca Pollaka.

Delavci, ki so ravno na predvečer krščansko-socialnega kongresa izgubili zaslužek, se nahajajo v obupnem stanju. Pollak jim kot v zasmeh priporoča, naj hodijo k sv. maši. Tako branijo v praksi takozvani krščanski socialci delavske interese.

Dolžnost strokovne organizacije in Delavske zbornice je, da ukrene vse, da se zboljša položaj delavstva v Pollakovi tovarni.

Kako izgleda „bojevnost" krščanskih socialcev?

Zadnja številka „Pravice" napada na petih straneh razredne delavske organizacije, na šesti strani pa piše: „Podpirajte samo te-le tvrdke: veletrgovino R. Stermecki, tovarno kolinske cikorije, zadružno gospodarsko banko, klerikalni konzum v Zvezdi itd.! Na drugi strani piše: „Država mora podpirati bogatine in delavce."

Delavci, ne čitajte torej „Pravice", ki je glasilo gospodarske banke, ampak naročajte in širite svoj „Delavsko-kmečki list"!

Klerikalni naval na delavstvo.

V nedeljo se je vršil v unionski dvorani prvi „kongres" krščanskih socialistov. „Kongres" stavimo v narekovanje zato, ker to sploh ni bil kongres, ampak z vsemi klerikalnimi agitacijskimi sredstvi zbobnano zborovanje, na katerem delavci niso prišli do besede, temveč so govorili le ljudje, določeni od vodstva SLS: poslanec Gosar, poslanec Kremžar, bivši minister Gostinčar in podobni krščanski „socialisti".

O poteku in govorih na tem „kongresu" bomo povedali svoje mnenje v prih. številki, ker moramo počakati na to, kaj bo povedala o tem „kongresu" „Pravica".

Potrebno je, da povemo natančno in obširno svoje mnenje o krščanskem „socializmu" zato, da ne bi delavstvo ponovno zašlo na stranpota danes, ko vedno širše delavske plasti že spoznavajo, da bodo

vrgle reakcijo le tedaj, ako se bodo združili proletarci v enotnih razredno-bojevnih organizacijah. **Klerikalnim kapitalistom seveda to spoznanje delavcev ni po godu, pa so sklenili, da zbobnajo skupaj z vsem pompom nekak kongres in alarmirajo vse moči, da preprečijo združenje delavstva proti kapitalu. Edino to je bil pravi, resnični namen nedeljskega „kongresa" krščanskih „socialistov".**

Klerikalci bodo skušali na vse prevejane načine spraviti delavstvo pod svoj vpliv, zato pa morajo naši sodrugi po tovarnah odgovarjati s protiagitacijo. To pa je mogoče voditi le tedaj, ako temeljito pojasnimo delavstvu bistvo krščanskega „socializma". Zato pričenjamo v današnji številki objavljati podlistek „Klerikalizem in proletariat", ki naj ga vsi sodrugi in sodružice pazno zasledujejo in razložijo potem svoje misli še nezavednim delavcem.

V tem-le članku se pa hočemo posebej ozreti na Gosarjev članek „Propast materialističnega socializma in komunizma" v predkongresni številki „Pravice".

Dr. Gosarju je pri pisanju te propasti doletelo isto, kakor vse one mnogoštevilne pismarje, ki so dejali, da so pobili Marxove ideje: Marxovo delo je ostalo in napredovalo, kritike Marxa pa je odelo pozabljenje in prah razjeda njihove spise po knjižnicah in arhivih. Kajti marksizem ni nobena fantazija sv. Frančiška, temveč je marksizem novo svetovno znanstveno naziranje probujajočega se človeštva, v znamenju marksizma bo proletariat osvobodil sebe in vse človeštvo.

In mesto da bi Gosar pobil marksizem (angleški imperialisti ga hočejo pobiti s pripravljanjem vojne proti sov. Rusiji) mu mora — nerad in težko seveda — priznati velike in neprecenljive zasluge za delavski razred.

V Gosarjevem članku čitamo namreč sledeče:

„V socialnem razvoju zadnjih sto let sta materialistični socializem in komunizem igrala jako važno vlogo. Zlasti velik je bil njun vpliv na socialne prilike industrijskega delavstva po vseh delih sveta.

Marxov nauk o takozvani nadvrednosti, o neizogibni propasti modernega kapitalizma, o razrednem boju, o diktaturi proletariata in o končni ustvaritvi čisto socialističnega oziroma komunističnega družabnega reda je potegnil za seboj veliko večino zlasti industrijskega delavstva. Posebno to je namreč moralo v dobi nastajajočega in razvijajočega kapitalizma trpeti največje socialne krivice.

Marksistične strokovne organizacije so izvojevale delavstvu marsikatero zmago v boju s kapitalisti. Tudi marksistična politična organizacija, takozvana socialnodemokratična stranka, se je uspešno borila za politične pravice delavskega stanu. Z eno besedo, priznati je treba, da imajo materialistične delavske organizacije veliko zaslug, da se je položaj delavstva tekom zadnjih sto let znatno zboljšal. Zlasti so tudi veliko pripomogle k temu, da je delavstvo postalo enakopraven in zares odločujoč činitelj v političnem življenju narodov.

Tekom svetovne vojne je vpliv marksističnih delavskih organizacij vedno bolj rastel, in ob koncu se je zdelo, kakor da je njihova zmaga nad kapitalističnim družabnim redom in njegovimi ustanovami popolna in nesporna. Zlasti v premaganih državah je bilo videti, kakor da je resnično nastopila doba socialističnega oziroma komunističnega družabnega reda."

Nato pa Gosar naenkrat napravi skok in pripoveduje, da je današnja socialna in politična reakcija dokaz propada marksizma. On seveda ne pravi tega na podlagi dejstev, temveč je posnel to svojo trditev nekje iz oblakov. Kajti dejstva govore drugo, klerikalcem neljubo resnico.

Proletariat v Jugoslaviji je po vojni dosegel uspeh za uspehom pod vodstvom močnih razrednih strokovnih organizacij in komunistične stranke Jugoslavije. Zato je buržuazija podvzela proti njim najnasilnejše korake.

Dr. Korošec je dal v krvi zadušiti železničarsko stavko, vlada je prepovedala kongres, ki je imel združiti vse razredne strokovne organizacije v eno močno zvezo, in je razpustila rdeče strokovne organizacije, ki so združevale 250.000 delavcev, ter komunistično stranko, za katero je oddalo 200.000 delavcev in kmetov svoje glasove in jo s tem postavilo za zastopnico svojih interesov.

Klerikalci so šli kot avantgardo v boj za uvedbo protiljudskega režima v Jugoslaviji, srbijanska radikalska gospoda je dokončala njihovo delo.

Beograjska vlada je razpustila komunistično stranko, ker je bila ta najodločnejša in najmočnejša opozicionalna skupina, ker je bila glava opozicije proti reakcionarni nadvladi srbske buržuazije. To se živo čuti posebno danes, ko malomeščanska in neodločna opozicija (kterikalci v prvi vrsti) vedno bolj klone pred PP režimom. Z razpustom rdečih strokovnih organizacij in komunistične stranke niso bili udarjeni samo člani teh organizacij, ne samo delavci, ampak tudi kmetje in nesrbski narodi. In SLS je podpirala in se veselila zakona o zaščiti države, ki čuva kapitalistične nezakonitosti in reakcijo in tepe vedno bolj celokupno slovensko delovno ljudstvo.

SLS je dokazala, da ne mara in ne more ničesar ukreniti proti vladajočemu režimu.

In današnjemu neznosnemu stanju ne bo napravil nihče drugi konca kot proletariat — ko se bo zopet združil v svoje močne razredne politične in strokovne organizacije, ki jih ne bo mogla reakcija več uničiti, kajti ta leta strašnega trpljenja so za delavstvo tudi leta bogatih izkušenj, kako se je treba boriti proti kapitalizmu.

Delavec in kmet bosta zopet vstala in tega vstajenja Gosarjevo pismaštvo ne bo niti najmanj preprečilo.

Stanovanjska beda in klerikalci.

V proletarskem okraju Ljubljane-Moste (Zelena jama, Vodmat in Selo) je dognala uradna vladna komisija sledeče strašno stanje:

Tu je 820 stanovanj za 3414 ljudi. Večina stanovanj je škodljivih za zdravje, 13 stanovanj je v kleteh in 97 stanovanj je narejenih za silo po podstrešjih. 84 družinskih stanovanj je takih, da je v eni sami sobi: Spalnica, jedilnica, kuhinja in sploh vse. S kuhinjo in eno sobo je 460 stanovanj za velike delavske družine, 220 stanovanj je s kuhinjo in dvema sobama in le 39 s kuhinjo in 3 sobami (v teh večinoma niso več del. družine). Od 820 stanovanj je torej le okrog 200 takih, ki ne uničujejo človeškega zdravja. Dalje ima 820 strank le 330 stranišč in 23 hiš je brez vodnjaka ali vodovoda.

Ponavljamo, da to niso nobeni „boljševiški hujskaški" podatki, ampak da je to stanje ugotovila uradna komisija.

Mesto, da bi se delavec po trudapolnem delu odpočil v svojem stanovanju, umira v njem s svojo družino vred. Največkrat je posledica slabih stanovanj — jetika, ki razsaja danes med delavstvom kot še nikdar poprej.

In v tem položaju priporoča glavno klerikalno glasilo „Slovenec", naj se stanov. najemniki še bolj stisnejo. V svoji 125. štev. piše namreč „Slovenec" dobesedno sledeče:

Ugotavljamo, da z novim stanovanjskim zakonom še daleko niso dane pravice, katere so priznane drugi privatni lastnini. Položaj hišnega posestnika pa je bil do danes po večini tak, da je moral gledati z žalostjo, kako razpada njegova . . . hiša, medtem ko je marsikateri najemnik, ki ga je zakon ščitil neopravičeno, izrabljal ugodnosti tega (starega, op. ur.) zakona. Kar se tiče najemnin, moramo ugotoviti, da še daleko niso v skladu s stroški za vzdrževanje hiše . . . Kakor pri vseh drugih predmetih, bo treba tudi pri stanovanju odreči se marsikateri preveliki udobnosti." (Podstrešje, kleti, jetika so za klerikalne mogotce — prevelike udobnosti!!)

Tako pravi dobesedno „Slovenec". Mesto, da bi nastopil za odpravo stanov. mizerije, za zboljšanje stanovanj del. družinam, smatra klerikalno glasilo, da je še to predobro, kar imamo danes najemniki.

Stanovanjski najemniki, mar imate oči, da vidite, in ušesa, da slišite?!

Karl Marx.

Kaj je političen boj?

1. Kako nastane političen boj?

Prvi poskusi delavcev, da se med seboj združijo, zavzamejo vedno obliko koalicij (= organizacij, društev, op. ur.). Veleindustrija zbere množico med seboj ne poznanih ljudi na en kraj. Konkurenca jih razdružuje v njihovih interesih; ali ohranitev plače, ta skupen interes nasproti njihovemu mojstru, jih združi v eni skupni misli odpora — koaliciji. Tako ima koalicija vedno dvojen namen: odpraviti konkurenco med delavci, da se napravi proti kapitalistu skupna konkurenca. Če je bil prvoten namen odpora samo ohranitev plač, se formirajo začetkoma izolirane (= osamljene) koalicije v tej meri v skupine, kakor se združujejo kapitalisti, s svoje strani za protipritisk, in ohranitev organizacij nasproti vedno združenemu kapitalu postaja za delavce potrebnejša kot vprašanje plače. To je tako res, da so angleški (meščanski) ekonomi presenečeni nad tem, ko vidijo, kako žrtvujejo delavci velik del svoje plače v prid svojih organizacij. V tem boju se združujejo in razvijajo vsi elementi za bližajočo se bitko. Ko dospe organizacija na to točko, dobi političen značaj.

Gospodarske razmere so najprej izpremenile množico prebivalstva v delavce. Gospodstvo kapitala je ustvarilo za to množico skupen položaj, skupne interese. Tako že stoji ta množica kot razred nasproti kapitalu, ali ne še zase (stoji še nezavedno kot razred nasproti kapitalu, op. ur.). V boju, ki smo ga označili le v nekaterih stopnjah, se ta množica strne, se konštituira kot razred zase (postane razredno-zavedna, op. ur.). Interesi, ki jih ona brani, postanejo razredni interesi. In boj razreda proti razredu je političen boj.

2. Kaj je politično gibanje?

Politično gibanje delavskega razreda ima naravno za končni namen osvojitev politične oblasti za del. razred. Zato je naravno potrebna do gotove točke razvita predhodna organizacija delovnega razreda. Ta organizacija vzraste že iz samih gospodarskih bojev. Z druge strani pa je politično gibanje vsako gibanje, v katerem nastopa delavski razred kot razred nasproti vladajočim razredom in jih skuša ugnati s pritiskom od zunaj. N. pr. poskus, doseči potom stavke itd. skrajšanje delovnega časa v posamezni tovarni ali tudi v posamezni delavnici od posameznih kapitalistov — je čisto gospodarsko gibanje; nasprotno je politično gibanje — pokret, da se doseže zakon o osemurnem delu itd. In na ta način narašča povsod iz posameznih gospodarskih gibanj delavcev politično gibanje, t. j. gibanje razreda za dosego interesov v splošni obliki, v obliki, ki ima splošno družabno obvladujočo moč. Kjer delavski razred ni še dovolj napredoval v svoji organizaciji, da bi podvzel odločilen boj proti kolektivni (skupni) sili, t. j. politični sili *vladajočih razredov, se mora za to šolati* s trajno agitacijo. Sicer ostane igračka v rokah vladajočih . . .

3. Politična indiferentnost. („Proč s politiko!")

Delavski razred ne sme tvoriti nobene politične stranke, ne sme pod nobenim pogojem podvzemati politične akcije . . . Delavci ne smejo voditi nobenih stavk . . . Z eno besedo: delavci naj prekrižajo roke in naj ne tratijo časa za politična in gospodarska gibanja. Kajti vsa ta gibanja jim ne morejo prinesti nobenega rezultata. Kot resnično verni ljudje naj delavci prezirajo dnevne potrebe in polni vere kriče: „Križan naj bo naš razred, propade naj naš razred, samo da ostanejo neomadeževana stara, večna načela!" . . . Nihče ne bo zanikal tega, da bi delavski razred takoj poslal k hudiču vse apostole politične abstinence, če bi se tako jasno izrazili . . .

C. Š.

Klerikalizem in proletariat.[1]

Takozvana krščansko-socialna struja, ki se skuša v zadnjem času s podvojeno silo uveljaviti se v delavskem gibanju, ni nič drugega kot spreten poskus klerikalne „slovenske ljudske stranke", da spravi pod svoj vpliv delavstvo in tako zavre njegov razredni boj proti kapitalu. Če torej hočemo razjasniti, kaj je to krščansko-socialno gibanje, moramo najprej vedeti *bistvo klerikalizma, bistvo SLS.*

SLS kaže naravnost abnormalne poteze v njenem nastanku, razvoju in predvsem v njenem sestavu iz *najrazličnejših plasti prebivalstva* in najrazličnejših poklicev. Na prvi pogled se zdi kot nasprotje naziranju, da se tvorijo politične stranke v prvi vrsti na podlagi gospodarskih interesov, ko vidimo, da sestavljajo SLS proletarski, kmečki, malomeščanski, buržujski in veleposestniški elementi.

Če pa premotrimo zgodovino in politiko SLS, pa vidimo, da imajo tudi v njej glavni pomen gospodarski interesi. Značilno za vse klerikalne stranke je to, da znajo glavne gonilne sile na zunaj prikriti *s posebno ideologijo*, s posebnimi skozi stoletja preskušenimi metodami.

Klerikalni voditelji se najbolj bojé tega, da bi prišla do izraza razredna nasprotstva v stranki sami, kajti s tem bi njihova *stranka razpadla.* Zato skušajo gospodarsko nasprotujoče si skupine združiti v eno celoto s spretno spleteno *cerkveno zvezo.*

Kljub vsej spretni politiki SLS ne bi mogla imeti ta stranka takega vpliva, če ne bi izrabljala one avtoritete, s katero cerkev še vedno obvladuje velik del ljudskih množic. Katoliška cerkev, gotovo največja moč tradicije na svetu, v stoletjih izšolana do natančnosti, razume prav dobro, kako bo ohranila okrog sebe ljudi, ki so podvrženi njenem vplivu od zibelke do groba.

Globoka simbolika njenih ceremonij, njene službe božje, opojene z dišečim kadilom, petjem in godbo, fino organizirani sistem „odpustkov" in „svetih zakramentov", ki veže katolika skozi vse življenje na cerkev: otroka s krstom, šolskega učenca z birmo, na to obhajilo, stalno spovedovanje, maše zadušnice, poročne in pogrebne svečanosti, cerkvena „dobrotljivost" potom raznih cerkvenih redov in usmiljenih sester, njeno avtoritativno sestavljeno in praktičnim potrebam prilagojeno duhovništvo, slepa cerkvena vdanost kaplanov in župnikov, ki si znajo dobiti vpliva med ljudstvom in ki so navezani na cerkev s celibatom in zagotovljeno življensko eksistenco. Še celó umetnost zna katoliška cerkev izrabljati zase bolj kot vsaka druga verska družba.

In vse to je v zvezi s politično klerikalno stranko. Klerikalni voditelji sami se zavedajo tega, da jim je *cerkev priprega, ki nikdar ne odreče.* Nemški klerikalni poslanec dr. Bitter je v svojem govoru v Koblencu l. 1909., 4. avgusta, izjavil: „Katoliški volivci prihajajo k nam radi svojega svetovnega prepričanja. Naj bodo le v eni volivni kampanji duhovniki nevtralni, je centrum (nemška klerikalna stranka) uničen." Se bolj kot za Nemčijo, velja to za Slovenijo. Na videz ima katoliška cerkev svoj lasten delokrog na verskem polju, kot ga ima SLS v političnem oziru. Ali med obema so na tako fin način spletene zveze, da človek težko vidi, kje preneha cerkev in vera in kje se začenja SLS in politika. Ti členi verige, razne spojne niti od spovednice, prižnice in farovža pa do političnega vodstva SLS tvorijo neločljivo celoto. Klerikalizem lahko primerjamo z onimi neštetimi studenci in dotoki, ki se končno po vseh ovinkih stekajo v eno velereko in tvorijo: SLS.

(Dalje prihodnjič.)

[1] Pod tem naslovom bomo priobčili daljšo razpravo, ki ima namen razjasniti pri nas tako pereče vprašanje razmerja med klerikalizmom in proletariatom. Kot povod nam je služil nedeljski kongres „krščanskih socialistov". Uredništvo bo izdalo pozneje na podlagi te razprave primerno agitacijsko brošuro.

Op. ured.

Prvi (utopični) socialisti (Fourier, Owen, Saint Simon i. dr.) so se čutili prisiljene — ker se socialne razmere tedaj še niso toliko razvile, da bi omogočile delavstvu konstituiranje v politično stranko — da so se omejili na slikanje vzorne družbe bodočnosti in zato obsojali vse poskuse kot stavke, organizacije, politično akcijo, v katere so stopali delavci, da zboljšajo nekaj svoj položaj, čeprav nimamo pravice, da bi zatajili te patriarhe socializma, kot ne zataje moderni kemiki svojih očetov, alkimistov, se pa moramo vendar varovati pred tem, da bi padli v stare napake, ki bi bile neodpustne, če bi jih mi sedaj ponovili . . .

Ali v letu 1864 se povrne Proudhon (francoski anarhist, op. ur.) zopet na isto vprašanje . . . Mojster (to je Proudhon, op. ur.) je pridigoval indiferentnost na gospodarskem polju, njegovi učenci pridigajo indiferentnost na političnem polju . . .

*

S tem priobčujemo zopet druge citate iz Marxovih del, citate, ki se nanašajo na strujo, ki se danes pojavlja zlasti med železničarji pod parolo: Politična nevtralnost. Mi smo odločno za strankarsko neodvisnost strok. organizacij, ali nikakor ne za politično nevtralnost. Teh dveh pojmov se ne sme mešati. Strokovna organizacija mora biti neodvisna od poedinih političnih strank, ali ona mora voditi delavsko razredno politiko. Če strokovno gibanje ne bi šlo po tej poti, se bo povrnilo zopet l. 1914, ko so strok. organizacije podprle vojno pod izgovorom, da je vojna politična stvar in da torej strok. organizacij ne briga. Mnogim bo sedaj po Marxovi razlagi postal jasen pojem političnega boja.

Zadnja štev. „Org. Železničarja“ je napisala, da se z našo pisavo ne strinja. Ne pove pa jasno, s katerimi članki in vrstami se ne strinja. To bi bilo treba povedati, ker potrebno je, da delavski časopisi o vseh vprašanjih, tičočih se delavstva in njegovih organizacij, javno in sodružno razpravljajo.

Da pripomoremo do jasnosti, smo in še bomo priobčili Marxove misli o vprašanjih, ki so danes sporna zlasti med železničarji. Potem se ne more več namenoma reči: se ne strinjam z „Del. km. listom“, ki je politično glasilo. Temveč treba se izjaviti: se strinjam ali pa sem proti Marxovemu naziranju, proti socialističnemu naziranju. Ne postavljati vprašanja: za ali proti „Del. km. listu“, temveč sedaj stoji vprašanje: za ali proti marksizmu, za to, da se izognemo nekdanjim zmotam del. gibanja, ali za to, da jih ponavljamo in večamo.

S priobčenjem Marxovih misli o strokovnem in političnem t. j. splošnem delavskem razrednem gibanju smo z naše strani poskrbeli za jasnost.

In sedaj priporočamo vsakemu, ki se z Marxom ne strinja, da ne pleše kot maček okrog vrele kaše, ampak da zagrabi stvar pri korenini.

S tem tudi nismo škodili ujedinjevanju strok. organizacij, temveč smo skozi Marxova usta pokazali splošne smernice, katerih se mora držati razredno-bojevno delavsko strok. gibanje. In to je koristno in potrebno.

Izpustite preiskovance radi „Rdeče pomoči“!

II.

Danes hočemo navesti še druge argumente za to, da sodišče ne more obsoditi sodrugov, ki leže že toliko mesecev v preiskovalnem zaporu radi „Rdeče Pomoči“.

V Jugoslaviji se nahajajo že od l. 1923 bolgarski emigranti — komunisti in zemljoradniki.

Odbor, ki je zbiral prispevke za gladujoče v Rusiji, je začel zbirati denar in blago tudi za te bolgarske emigrante. Zbral je čez 200.000 Din. In to z vednostjo vlade. S tem je delal isto, kar je delala že „Rd. Pomoč“, ki je tudi bolgarskim emigrantom dala okrog 100 tisoč dinarjev.

S tem se je z znanjem vlade podprlo emigrante-komuniste, ki so se z orožjem v roki borili proti Cankovovemu režimu in še danes iz inozemstva organizirajo boj proti temu najkrvavejšemu režimu v zgodovini.

PP vlada obtožuje „Rd. Pomoč“, da je z dajanjem podpor jugoslovanskim zaprtim komunistom te bodrila, naj vztrajajo. Ali ni Narodni odbor bodril

Kujmo svoje orožje - tisk!

tudi bolg. emigrante, naj vztrajajo v boju, ko je zbral za nje 200.000 Din? Potem bi moral iti tudi ta odbor v zapor. Ali to se ni zgodilo in se ne sme zgoditi. Kajti eno je podpirati žrtve, a popolnoma drugo je voditi eno akcijo.

Bolgarske emigrante je podpirala in podpira tudi sama beograjska vlada. To je pravilno. Ali ako ostane pri obtožbi „Rd. Pomoči“, mora samo sebe tudi zapreti!

Vlada preskrbuje bolgarskim emigrantom brezplačno hrano in stanovanje, brezplačno vožnjo. Vlada je vedela, da so delavci (največ ruski) zbrali nad 300.000 Din za bolg. emigrante v Jugoslaviji. Za del tega denarja so se napravile v tovarni v Slav. Brodu obleke za emigrante. Državna oblast v Beogradu je prisostvovala, ko so se te obleke razdelile med emigrante. Vse to se je vršilo javno.

Beogr. vlada je delala še nekaj drugega za bolgarske emigrante. Ali . . .

Zato izpustite preiskovance radi „Rdeče Pomoči“!

Polomija Orjune.

Z velikim pompom so naznanjali Orjunci svoj kongres v Beogradu. Toda — veliko grmenja, malo dežja. Sprevod po Beogradu je bil klavern. Na samem kongresu pa je prišlo do ostrih političnih nasprotstev med samimi Orjunci. Nekateri (med njimi predvsem slovenski) orjunci so hoteli, da ostane Orjuna še nadalje pokorna Pribičevičeva priprega, drugi so se navduševali za Davidoviča, tretji za zemljoradnike. Da prikrijejo vsa ta nasprotstva, so končno sklenili resolucijo, v kateri se izjavljajo za „integralno“ jugoslovenstvo, za strogi centralizem, proti samoodločbi narodov in proti razrednemu boju. S to svojo resolucijo si pa ne bodo opomogli, kajti vsakemu delavcu, vsakemu kmetu in vsakemu Slovencu dokazuje ta resolucija, da je Orjuna oborožena organizacija za obrambo nadvlade srbske buržuazije.

Dijake izključujejo iz šol.

Ne mine dan, da ne bi vladajoči režim izvršil tega ali onega nasilstva, ki je mogoče le v dobi odkrite meščanske diktature.

Kot smo že poročali, je policija izvršila okrog 40 hišnih preiskav pri srednješolskih dijakih.

Na podlagi teh preiskav je bilo več dijakov izključenih iz vseh srednjih šol Jugoslavije in jim je na ta način odvzeta možnost, da bi nadaljevali in dokončali svoje študije. Kam naj gredo?

Ali bodo smeli v bodoče študirati samo sinčki in hčerkice radikalskih in demokratskih starišev? Ali bo potrebno za vpis v šolo izpričevalo, da je dotičnik član vladajoče meščanske stranke?

Naj odgovorita na to „Jutro“ in „Slov. Narod“, ki sta hujskala na izključitev dijakov proletarskega mišljenja

Internacionalni pregled.

Rablji v Bolgariji in Maroku. — Skoki v imperialistični fronti.

Rablji imajo danes besedo! Buržuaziji, ki se trese za svoje gospodstva, ostaja zadnja modrost: vislice in krogle za revolucionarne delavce in kmete, smodnik in svinec za probujajoče se kolonialne narode. Po javnem obešenju sodruga Fridmana, Kojeva in Zadgorskega v Sofiji streljajo po ječah kmečke in komunistične voditelje, češ, da so „skušali zbežati“. Namen teh zverinskih umorov je uplašitev množic pred revolucionarnim bojem, sramotitev revolucionarnih voditeljev in strank, ožigosanje političnih borcev za zločince, poostritev gonje proti Rusiji. Javnost ne bo morda nikdar zvedela, kaj so obtoženi politični jetniki izjavljali v svojo obrambo. Cankovov režim skratka pobija politične jetnike, zadnji čas zlasti v Makedoniji. Obtoženci padajo mrtvi, ostanejo le oficielne vladne laži. Spomnimo se le lanskega 1. junija! Mrtva priča Fakin molči, živi pa oficielna laž.

Tudi krvavi generali imajo besedo! S pomočjo francoske socialne demokracije je francoski imperializem zanetil vojno furijo v severni Afriki. V tisočih morijo Rifkabile, ki neverjetno hrabro branijo svojo svobodo. Toda tudi Francozi imajo težke izgube in ne morejo doseči nobenega pravega uspeha proti Rifkabilom. Francoska vlada preganja radi tega komuniste, ker da so ti v stalni zvezi z Rifkabili in da so jim dajali stalna poročila o stanju francoskih vojaških sil. Komunisti so poslali v Maroko tudi brošure, ki pozivljajo proti vojni.

Spremljevalni pojavi maroške vojne vzplamtenje francoskega in italijanskega imperializma kažejo male kali velikih imperialističnih konfliktov. Imperialisti si sami med seboj nasprotujejo in to jih ovira pri snovanju fronte proti sov. Rusiji. Anglija še vedno maršira na čelu protisovjetske gonje, uprizarja proti Rusiji demonstracije z vojno mornarico v Baltskem morju, neti vstaje na meji sovjetske unije: v Perziji in Afganistanu, intrigira na Kitajskem, pripravlja finančno blokado proti Moskvi in razširja po vsem svetu laži o sov. uniji.

Na vidiku so novi veliki delavski boji v „sanirani“ Avstriji (tekstilni delavci), v Italiji (kovinarji), v Franciji. V Angliji so se združile odločujoče delavske kategorije v eno bojevno zvezo.

Vrednost francoskega franka stalno pada.

Revolucionarno gibanje na Kitajskem.

Začetkom junija je izbruhnila v Šangaju stavka 150.000 tekstilnih delavcev. (Šangaj je največje industrijsko mesto Kitajske s 500.000 delavci.) Posestniki tekstilnih tovarn so Japonci. Stavka ima poleg gospodarskega tudi političen značaj in je naperjena proti tujemu imperialističnemu gospodstvu v Kitajski. Stavkujoči tekstilni delavci so kmalu zasedli tovarne; japonski tovarnarji so pripeljali vojaške čete in topove. Prišlo je do krvavih bojev.

Gibanje se je razširilo na druge delavske kategorije in na dijaštvo. Izšel je oklic za generalni štrajk pod parolami: zboljšanje delovnih pogojev, bojkot inozemskim bankam, predaja kontrole policije Kitajcem, umaknenje tujih vojnih ladij iz kitajskih vod, izpustitev političnih jetnikov, kaznovanje onih, ki so dali streljat delavce in študente.

Po tem sklepu se je stanje poostrilo. Prišlo je do poostrenih bojev s policijo in vojaštvom. Generalna stavka se širi. Med kitajskimi četami se pojavlja odpor proti streljanju in nastopanju proti delavcem. Značilno je, da katoliški misijonarji nastopajo kot voditelji proti probujajočemu se kitajskemu ljudstvu. Angleški imperialisti hočejo z orožjem intervenirati. Unija sovjetskih republik protestira proti vmešavanju Anglije v kitajske zadeve.

Gibanje zavzema oblike prave državljanske vojne. Vzhodni narodi vstajajo proti imperializmu.

Kongres angleške komunistične stranke.

1. junija se je vršil v Glasgowu kongres angleških komunistov, katerih gibanje hitro napreduje med angleškim delavstvom, odkar je to spoznalo, da z Macdonaldovimi metodami ne pride nikamor naprej.

Angleška konservativna vlada je ukrenila ostre odredbe, da ne bi mogel priti na kongres noben inozemski komunist. Kljub strogi kontroli in kljub temu, da je policija zastražilo kongresno poslopje, sta nastopila na kongresu zastopnika nemške in francoske komunistične stranke. Kongresu so poslali brzojavni pozdrav tudi bolgarski komunisti. Od ruskih sodrugov je bila podarjena kongresu sovjetska zastava. Kongres je sklenil, da je v prvi vrsti organizirati boj proti angleškemu imperializmu in delati za utrditev obstoječih enotnih strokovnih organizacij.

Povzdiga poljedelstva v Rusiji.

Sovjetska vlada je začela v zadnjem času prav resno in sistematično s povzdigo poljedelstva potom zboljšanja zemlje, nabave modernih poljedelskih strojev, zadružnih organizacij itd.

Po poročilu mednarodnega kmečkega sveta daje ljudski komisariat nagrade onim kmetom, ki zboljšajo svoje gospodarstvo. V 30 gubernijah je dobilo nagrade 170 volosti (okrožij), 5339 poljedel. družb, 610 vaških komun, 440 zadrug. Vlada je nakupila v inozemstvu za letošnjo setev za 3 milijone rubljev plemenitega semena in ga razdelila med kmete.

Sovjetske tovarne izdelajo sedaj mesečno 200 motorjev za mlačev.

Zadnji kongres sovjetov je oprostil vsakega davka 20 milijonov malih kmetov. V Ukrajini so n. pr. znašali lansko leto davki kmetov 114 milijonov rubljev, v tekočem letu pa samo 74 milijonov.

Posledice tega velikopoteznega podpiranja kmetov od strani države se kažejo v povečanju obdelane zemlje, v prehajanju od gospodarstva treh polj k gospodarstvu četvornega polja in v povzdigi kupovalne moči kmetov.

Izsušuje se močvirja in začenja se z obdelovanjem doslej neobdelane zemlje. Tako je n. pr. v Sibiriji sedaj 1415 poljedelskih zadrug z 203 000 člani za povečanje obsega plodovite zemlje.

Kako je narastla potreba kmetov po poljedelskih strojih in kako se je dvignila njihova kupna moč, pričajo sledeči podatki:

Do 15. marca t. l. so prišla na državni magazin za poljedelske stroje sledeča naročila: 254.970 plugov, 76.185 bran in kultivatorjev, 14.546 sejalnih strojev. Državne zaloge komaj ustrezajo številnim naročbam.

Tako gre kmetom v Rusiji vedno boljše, čeprav so pri nas gosposke stranke strašile in še vedno strašijo kmeta, da bo prišel na beraško palico, če zmaga proletariat.

Slovenski kmet, samo premisli svoj položaj, kako ti gre od leta do leta slabše, in poglej gorenje številke in dejstva, pa boš videl, da je zmaga in rešitev le v zvezi delavca in kmeta, pa ne v zvezi gospode in kmeta.

Za starost — beraško palico.

Minister za socialno politiko je poslal uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu sledeče pismo:

„. . . V smislu § 1 zakona o zavarovanju delavcev priporočam centralnemu zavarovalnemu uradu do priobčenja moje tozadevne odredbe, da ne delate nobenih materialnih izdatkov, niti da nastavljate uradnike ali podvzemate druge definitivne korake glede invalidnega in starostnega zavarovanja . . .“

V času, ko plačuje delavstvo težke davke, hoče torej radikalno protisocialno ministrstvo ukiniti vsako starostno in invalidsko zavarovanje in dati delavcem po desetletjih težkega dela za druge mesto zavarovanja: beraško palico, pre-

ganjanje od strani policije in žandarmerije in smrt od gladu.

Mora priti dan obračuna za tak reakcionarni režim! Ta zločinski namen PP vlade ponovno kliče vse delavce, da se strnejo v mogočno fronto, ki bo vrgla reakcijo.

Življenje v današnji ruski vasi.

Vsakega slovenskega kmeta in delavca zanima, kako živi danes ruski kmet. Zato prinašamo tozadeven članek Kravčenko o življenju na ruski vasi.

Milijoni kmečkih množic bivše carske Rusije v velikem delu (60 %) niso znali niti čitati niti pisati in ogromna večina (90 %) je znala le deloma čitati ali pisati.

Sovraštvo vseh državljanskih pravic oropanih kmetov je gnala kmečko prebivalstvo naprej v dnevih februarske in oktobrske revolucije 1917, ki jih je ogrevala tekom dolgih let državljanske vojne.

Za staro ni nobenega povratka več.

Treba je graditi novo. In v ta namen je treba dati kmetom predvsem znanje, pomagati jim, da postanejo delovni sodržavljani in poljedelci, ki si pomagajo z vsemi koristnimi znanstvenimi iznajdbami.

Ta ogromna naloga pripada političnovzgojnemu delu. Na vasi se združuje to delo v čitalnici. Kaj dela ta čitalnica?

Predvsem poučuje v čitanju in pisanju nepismene kmete v starosti od 14 do 30 let. V letih po oktobrski revoluciji se je zmanjšalo število analfabetov (nepismenih) za milijone. Vendar je analfabetstvo še vedno veliko. V sovjetski uniji je še danes 17 milij. ljudi, ki ne znajo ne čitati ne pisati. Vsi ti se bodo poučili v čitanju in pisanju do desetletnice oktobrske revolucije.

Sposobnost v čitanju in pisanju mora pomagati kmetom, da obvladujejo knjigo in časopis.

Zato naroča čitalnica časopise, važne članke iz časopisov se skupno bere in se o njih razpravlja.

Sedaj izhaja v sami Moskvi približno v poldrug milijon izvodih kmečkih časopisov in nič manj v gubernijskih in okrajnih mestih.

Sovjetska oblast posveča veliko pažnjo tudi razpošiljanju knjig na vas. To je nova in zelo težka stvar, ali kljub temu hitro napreduje. O tem pričajo sledeče številke:

V letu 1924-25 so izdale moskovske založbe v 20 milijonih izvodov knjig za na kmete.

Za leto 1925-26 se predvideva, da bodo iste knjigarne izdale knjig v 110 milijonih izvodov.

Število razpečanih knjig je že sedaj mnogo večje kot pred vojno.

Časopis in knjiga uvajata kmeta v življenje sovjetske unije in vzbujata v njem vedno večje zanimanje za splošno državno politično življenje. Najbolj zaostali kmetje se začenjajo zanimati za delo vlade in na primer poročilo Kamenjeva na sejah osrednjega izvrševalnega odbora čitajo na vasi tako dolgo, dokler ne razpade časopis na kose.

Z ognjevitostjo se razpravlja o vprašanjih zunanje politike. Kaj bo to in to prineslo kmetom?

Tako je kmečko prebivalstvo vedno bolj združeno z življenjem vsega sveta, ne samo sovjetske unije.

Čitalnica skrbi nadalje za širjenje poljedelskih znanosti in poučevanje v najnavadnejših oblikah skupnega obdelovanja zemlje.

Za časa volitev v sovjete vrši čitalnica volivno agitacijo in pojasnjuje najbolj pereča dnevna vprašanja.

Če še na vasi ni nobene zadruge, konsuma, skrbi čitalnica za to, da se ta čim prej ustanovi.

Za vzgajanje v splošnih javnih vprašanjih je v vsaki čitalnici stenski časopis, v katerega vpisujejo kmetje svoje pripombe o delu sovjetov, o zlorabah itd.

V zadnjem času si oskrbujejo čitalnice tudi kino in radio.

Kinematografski aparati prodirajo v najoddaljenejše vasi. Ali se ne širijo kaki šundfilmi kot pri nas, temveč filmi vzgojne, politične in znanstvene vsebine.

Radio šele začenja prodirati v vas in ta še bolj vzbuja duhove kot kino. Če zadoni radio: jutri dež, se kmetje zberejo v skupinah in opazujejo nebo.

Doslej deluje v sovjetski uniji že 12 tisoč čitalnic.

Čitalnica na ruski vasi je propagandna celica boljšega življenja, socialistične bodočnosti.

Napredek ruske trgovine.

„Nar. Dnevnik“ je edini slovenski meščanski časopis, ki zahteva stalno upostavo odnošajev med Jugoslavijo in sovjetskimi republikami.

V zvezi s tem prinaša v svoji 102. številki nekaj podatkov o napredovanju ruske zunanje trgovine. „Nar. Dnevnik“ piše dobesedno sledeče:

„Trgovinsko zastopstvo SSSR v Berlinu je objavilo povodom predstoječih trgovinskih pogajanj med Nemčijo (kjer je na čelu Hindenburg!) in Rusijo pregled razvoja ruskega gospodarstva. Po priznanju težkih posledic slabe letine se opozarja v tem poročilu, kako misli sovjetska vlada nadomestiti zmanjšani žitni izvoz z izvozom drugih predmetov.

V prvi vrsti treba omeniti povečan izvoz nafte, ki je bil v letu 1924. trikrat večji ko leta 1923. Za leto 1925 se ceni izvoz nafte na 85 do 90 milijonov pudov (do 1440 milijonov kil). Tudi izvoz konoplje in drugih vlaknastih rastlin se je povečal za več 100 odstotkov. Celoten izvoz za leto 1924-25 izkazuje 100 odstoten povišek proti letu 1923-24. Vsled tega pa je Rusija v stanu, da tudi vedno večje količine uvaža. Predvsem treba omeniti razne stroje, pa tudi že gotove fabrikate. Potem rabi Rusija zelo kemikalije, papir, ki ga je dobivala dosedaj iz Nemčije, Finske, Estlandije in Švedske. Premoga Rusija ne rabi več, ker je deloma povečala lastno produkcijo, deloma pa v večji meri pričela uporabljati nafto.

Leta 1923-24 so bile na uvozu v Rusijo udeležene: mejne države (Finska, Estlandija, Poljska in Latvija) z 8·8 %, srednje evropske države (Nemčija, Češkoslovaška in Avstrija) s 27·5, Anglija s 25·8, Amerika z 21·1 in ostale države (med katerimi pa ni Jugoslavije) s 16·8 odstotki vsega uvoza.

Rusija in dunajski trg.

Za nas so najbolj važni trgovinski odnošaji med Avstrijo in Rusijo, ker je v tem oziru Rusija naš konkurent. Trgovinski odnošaji med Avstrijo in Rusijo so se pričeli šele leta 1923. Resen pomen pa so dobili še le potem, ko je postavila sovjetska vlada na jesenski vzorčni razstavi svoj poseben paviljon. Tedaj so bile zaključene prve pogodbe za izvoz ruske nafte, tobaka, vrsti, kož, mlečnih produktov in sličnega. Primeroma ugodna žitna žetev leta 1922. je omogočila Rusiji tudi izvoz znatnih količin ječmena in pšenice. Zlasti pa je treba omeniti ruski izvoz jajc na Dunaj. Pred vojno je prišlo 85 % vseh jajc v Avstrijo iz Rusije. Po vojni so stopile na njeno mesto Jugoslavija, Rumunija in Poljska. Leta 1924. pa je krila Rusija že skoraj vso potrebo Dunaja, za kar je dobila 630.000 zlatih rubljev.

Uvoz Rusije v Avstrijo kaže najjasnejše sledeča statistika

Rusija je uvozila v Avstrijo:

	od okt. 1923 do sept. 1924 v vrednosti (v 1000 zl. vag.	od okt. 1924 do febr. 1925 rubljih) vag.	v tisoč zl. rub.	
žita	4.400	2.660	30·2	60·2
jajca	30	150	62	481·6
smole	18	63	180	25·8
nafte	5.692	1.819	—	—
kavstične soli	9·5	12·5	30	72·8
svinj		3000 kosov	144	
preprog		850 kosov	43·5	

Poleg tega pa je družba Rusavstorg uvažala še tobak, surovo maslo, kaviar, izdelke iz rogov, vrst in kože. Za prihodnje leto obljublja ruski oddelek za zunanjo trgovino predvsem povečan uvoz nafte in žita. Sploh so Rusi mnenja, da je Dunaj najprikladnejše mesto, da postane posredovalnica za rusko zunanjo trgovino. Posebno pozornost se bo posvečalo uvozu azbesta, manganske rude in različnih kož, predvsem zajcev, z ozirom na zelo razvito avstrijsko industrijo klobukov. Pa tudi živila misli Rusija uvažati v največji meri, v prvi vrsti svinje in perutnino. Misli pa se tudi na uvoz ruskega trdega lesa. Tako se bo Rusija uveljavila v Avstriji kot ena prva izvoznih držav in ne bo dolgo, ko bo pri znani naši brezbrižnosti Dunaj za naše kmetijstvo zaprt, ker je več ko dvomljivo, da bi mogel naš kmet konkurirati v ceni z ruskimi pridelki, zlasti še, ko se za dvig kmetijstva ničesar ne stori.

Da pa ne bo kak neveren Tomaž ugovarjal zanesljivosti preje objavljene statistike, ki je ruska, navajamo v naslednjem še avstrijsko statistiko.

Rusija je uvozila leta 1924. v Avstrijo:

	v tisočih zl. kron	% vsega uvoza od tega:
v vsem	7.591	
žita	2.799	36·8
nafte	2.529	33
azbesta	967	12·7
živilskih črev	360	5
vrsti	241	3

Temu primerno raste tudi avstrijski izvoz v Rusijo, ki znaša mesečno že nad 4 in pol milijona zlatih kron.

Tako skrbi mala Avstrija, da pride njena industrija do kruha, dočim se mi niti ne potrudimo, da bi obvarovali našega kmeta pred nevarno konkurenco.

Pa kaj bi tudi, ko smo še vedno zaljubljeni v lepe uniforme carskih generalov.“

Mi priobčujemo ta izvleček iz „Nar. Devnika“ zato, da vsem dvomljivcem še jasneje dokažemo, kako unija sovj. republik kljub vsemu stalno napreduje. Kajti, če morajo še meščanski časopisi tako priznavati njim neljubo resnico, je jasno, da se Rusija silno hitro utrjuje, dočim gremo v kapitalističnih deželah vedno bolj nazaj.

Konjska nevarnost v Jugoslaviji.

Nedavno je beograjska vlada prepovedala prevoz 270 konj za sovj. Rusijo. Da pokažemo blamažo v pravi luči, prinašamo satiričen članek M. K., ki je izšel pod gorenjim naslovom v ruskih in tudi nekaterih čeških listih.

Politično življenje na Balkanu burno utripa . . .

Politično življenje v sovjetski državi — to so kongresi sovjetov in boljševiške stranke, konference, diskusije, teze, manifestacije . . .

Politično življenje v zapadni Evropi — to so parlamentarni govori, stalno kolebanje strank in vlad, blebetanje o demokraciji, a za kulisami despotično ukazovanje kapitalizma.

Na Balkanu predstavlja politično življenje nešteto pobitih ministrov in poslancev, „ki so skušali bežati,“ makedonskih voditeljev ali zaprtih komunistov.

Tako je vedno vse dni na Balkanu. So tudi prazniki. Vemo za krvav praznik v Bolgariji. V sosedni Jugoslaviji je danes politična senzacija nekaj popolnoma drugega, mnogo manj škandaloznejšega.

Jugoslavijo strašijo, terorizirajo, vznemirjajo sovjetski — konji.

Pogubna nevarnost se je pojavila nepričakovano. Kot bi padla z neba na nezavarovano zemljo! Šiba božja!

To ni tako enostavna stvar: konj!

Kobila že. Ali konj! To je važna politična zadeva.

Žalostna zgodba o trojanskem konju je še živo v spominu. Boljševiki so sklenili, da se poslužijo zvijače staroveških Grkov. (Grki so po pripovedki zavzeli Trojo na ta način, da so pripeljali v mesto velikega lesenega konja, v katerem so bili skriti grški vojaki, ki so potem pobili Trojance. Op. ur.) V Jugoslaviji je imela izbruhniti revolucija s pomočjo konj.

Sovjetska vlada je nakupila v Madjarski večjo partijo konj za SSSR. Kupljena „konjska partija“ bi se imela prepeljati skozi Jugoslavijo na Reko do Odese. Za prevoz konj skozi Jugoslavijo se je zahtevalo pri jugoslovanski vladi potrebne transitne dokumente.

Prvi transport, ki je štel 270 konj, je srečno prešel mejo in prišel v Jugoslavijo, ko so tu ruski belogardisti in z njimi simpatizirajoči srbski krogi spoznali strašno dejstvo.

Dati vizum boljševiškim rdečim konjem — ali ne pomenja to odžagati zadnjo vejo izpod sebe?! Vznemiril, prestrašil se je ves emigrantski svet v Beogradu. Beli konji za bodoče generalske pohode v Moskvo — to bi še šlo. Ali rdeči konji! Kam smo že prišli Slovani!?

Usedli so se v kočije generali, zvonili so telefoni, posvetovali so se jugoslovanski uradniki.

Zmaga! Notranje ministrstvo je sklenilo, da prepove prevoz konj, ker so ti konji očividno namenjeni za rdečo armado. Ruski belogardistični tisk in beograjski reakcionarni listi pišejo velikanske razprave in članke. Kako je mogla železniška direkcija v Zagrebu dovoliti prevoz sovjetskih konj? Kako se je mogel upati jugoslovanski generalni konzul v Budapešti, da je dal vizum tem podlim komunističnim čekistovskim konjem? Treba preiskati!

Preiskava se je začela. Zopet so zvonili telefoni, revmatični generali so se grabili za svoje sive lase in jecljali:

„Ne-ne-ne dovolimo! Ne-ne-ne dopustimo. Sramota!“

Monarhistični Beograd je vriskal. Zmagati nad 270 sovjetskimi konji - to ni kar tak.

A naenkrat nastopi — umik. Poraz.

Madjarska (in sicer reakcionarna Hortijeva) vlada, zainteresirana na prodaji konj sovjetski republiki, je zaprosila Jugoslavijo, da dovoli transport konj.

Srbska diplomacija se je umaknila. Na žalost belogardističnim emigrantom so srečno prepotovali kraljevino SHS sovjetski konji, glasno razbijajoč s kopiti po podu in stenah vagonov.

Tresite se, Jugoslovani! Pozor, beli generali! Ako vam je pri srcu obstoj današnjega režima, čuvajte s potrojenimi stražami ta transport! Kajti, če zahrska le en sovjetski konj, podležejo vsi konjski prebivalci Jugoslavije sovjetski propagandi!

Mihael Koleov.

Razno.

„Socialist“ in „Naprej“ prav nič ne pišeta proti nameri vlade, da se postavi nove demokratske komisarje v okrožne urade za zavarovanje delavcev.

„Naprej“ piše v vsaki številki drugače. Enkrat piše, da morajo vse strok. organizacije plačevati članarino Bernotovemu konsumu „Skupni dom“. Drugič piše, da je enotna strokovna organizacija Del. zbornica. Pod pritiskom naše kritike pa enostavno prepisuje citate iz našega lista in jih sprejema za svoje. Pravi namreč: „Ne enotnost radi enotnosti, temveč enotnost radi razrednega boja.“ *To pravi, da je tudi* „Naprejevsko“ stališče. Bomo videli, za kaj bo v prihodnji številki.

Odkar pri „Napreju“ ne drži več načelo javnosti, nam tudi tega nočejo odgovoriti, zakaj jih „Slov. Narod“ hvali in odkod imajo denar. Tudi še danes ne vemo, kam so dali zbrane tisočake za ruske gladujoče. Pač pa pravijo, da so se izkazali za prave socialiste, ker tega denarja niso odračunali merodajnemu mestu.

„Socialist“ in „Naprej“ ne črhneta niti besedice o sovjetski Rusiji. Saj jih ne silimo v to, da bi zagovarjala taktiko ruskih boljševikov, ker sta še predaleč od bojevnega marksizma. Ampak, če imata v sebi še kaj socializma razen samega imena, bi morala priznati vsaj to, da je sov. Rusija prva delavsko-kmečka republika in opora proletariata vsega sveta.

„Socialist“ in „Naprej“ ne obsojata francoskih socialpatriotov, ki podpirajo francosko roparsko vojno v Maroku.

„Socialist“ in „Naprej“ niti ne omenjata strašne obsodbe beograjskih sodrugov: Moše Pijade i. dr. „Naprej“-u je to omenjati seveda najtežje, ker je pisal, da so komunisti Pribičevičevi pomagači.

Ker **„Naprejevci“** še ne vedo, kaj je sekta, bomo v prihodnji številki dokazali, da je ravno njihova skupina sekta, ki bo skoro doigrala svojo vlogo.

„Delavec“ poroča: „V Ljubljani so stopile centrale delavskih organizacij v razgovor in storile prve korake za ustanovitev Delavskega sveta.“ Mi bi radi vedeli, katere so te centrale.

Listnica uredništva.

Vsled preobilega gradiva so morali izostati dopisi in tiskovni sklad. Nekatere dopise smo pa uporabili za članke. Torej, da ne bo kakih neupravičenih pritožb.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar.
Tiskarna Josip Pavličck, Kočevje.

Zbirajte za tiskovni sklad lista!